

Concept Jaarverslag Vereniging de Sphinx 2024

Dit jaar hebben we weer een prachtig programma kunnen bieden met niet alleen reguliere lezingen maar ook extra evenementen en mooie buffetmaaltijden. We konden ook weer gebruik maken van de mooie Louis XV zaal in de Sociëteit van Pulchri Studio.

Jaarvergadering 13 maart

De jaarvergadering 2024 werd goed bezocht. De leden toonden zich tevreden met het programma van het voorafgaande jaar zowel als het geplande programma voor de rest van 2024. Het vernieuwde huishoudelijk reglement werd met algemene stemmen aanvaard. Er werd aangekondigd dat in 2024 een nieuwe website voortvarend zou worden aangepakt.

De vergadering was echter zeer kritisch over zowel het financieel verslag van 2023 als de begroting voor 2024. Er werden een aantal aanbevelingen gedaan om deze problemen in 2024 aan te pakken en ook het ledenbestand eens kritisch tegen het licht te houden, omdat men het gevoel had gekregen dat een stevig aantal leden hun contributie al voor langere tijd niet hadden voldaan.

De kosten voor de Sphinx bijeenkomsten waren door de stevige inflatie van de afgelopen jaren behoorlijk toegenomen waardoor de voorzitter zich genoodzaakt zag een krachtig pleidooi te houden om een (niet geagendeerde) contributieverhoging van € 10 te bepleiten. Na enig gedelibereer werd bij acclamatie besloten voor het komende de jaar contributie vast te stellen op € 45 per lid per jaar.

De zorgen van de leden leidden tot de toezegging van het bestuur de financiële problematiek van de vergadering snel ter hand te zullen nemen.

Yvonne van Kuijk trad na haar eerste reguliere periode van 3 jaar af als bestuurslid, mede vanwege haar drukke werkzaamheden en haar intense taak als mantelzorger. De voorzitter dankte haar en memoreerde het vele dat ze voor de Sphinx gedaan heeft. Helaas kon ze door het zeer recente overlijden van haar vader niet op de bijeenkomst aanwezig zijn en is op een later moment afscheid van haar genomen als bestuurslid. Een plaatsvervanger voor haar als bestuurslid zou pas worden gezocht, nadat er volledig duidelijkheid zou zijn over de financiële situatie van de vereniging.

Na afloop was er een heerlijk Indisch buffet in de Pulchri sociëteit.

Buitengewone Sphinx ledenvergadering 12 juni

De toezegging tijdens de jaarvergadering 2024 om de financiële situatie van de Vereniging eens kritisch tegen het licht te houden bracht zaken aan het licht die het bestuur noopten krachtig op te treden en een extra ledenvergadering te beleggen. Het beeld, dat tijdens de jaarvergadering was ontstaan, dat er veel niet betalende spookleden waren, bleek niet te kloppen. Veruit de meeste leden betaalden hun contributie zorgvuldig en na een nieuwe aanmaning betaalde de enkele wanbetaler. Wel verloren we wel enkele echte spookleden.

Helaas moest tijdens het onderzoek naar de financiële situatie door de secretaris, en nu ook penningmeester Dr. Jan van der Leeuw, worden vastgesteld, dat zich al enkele jaren financiële onregelmatigheden hadden voorgedaan die noch door het bestuur noch door de respectievelijke kascommissies waren opgemerkt. De aanwezigen waren uiteraard bijzonder geschrokken en drongen daarom aan op heldere toekomstige procedures voor bestuur en kascommissie, zodat nare ongelukken, zoals deze, in de toekomst voorkomen worden. Het bestuur zegde toe, dat deze procedures aan de jaarvergadering van 2025 zullen worden voorgelegd. Ir. Marcel Tielemans en oud-voorzitter Michael Toorop werden tijdens de vergadering bereid gevonden de nieuwe kascommissie 2024-2025 te vormen. Het voorstel van de voorzitter om als bestuur af te treden werd door de vergadering niet overgenomen, omdat men enthousiast was over het overige werk van het bestuur. Wel moest het bestuur beloven in de toekomst een dergelijk onverantwoordelijk beheer van verenigingsgelden te voorkomen.

Na de vergadering is het bestuur actief op zoek gegaan om het bestuur weer op volle sterkte te brengen. Dit is gelukt, op de jaarvergadering van 2025 zullen dr. Marieke van Delft en dr. Aris Gaaff als nieuwe bestuursleden leden worden voorgedragen.

Lezingen en activiteiten

Op 10 januari hield drs. Monique Baardman-van Beers een lezing onder de titel *Het beslissende moment, de erfenis van Henri Cartier-Bresson*. Door middel van prachtige foto's liet zij zien hoe positie kiezen en het juiste moment van afdrucken bepalend zijn voor het beslissende moment (*l'instant décisif*) om juist die foto te maken. De aanwezigen zullen voortaan met andere ogen naar foto's kijken, een zeker het verschil weten tussen kiekjes en artistieke foto's.

Op woensdagmiddag 7 februari verzorgde onze oud-voorzitter Michael Toorop een bijzondere rondleiding op zijn eigen Pulchri Studio tentoonstelling 'Michael'. Wij konden kennis maken met zijn verhalen achter de gekozen werken. Michael Toorop werd bijgestaan door maar liefst drie kunstenaars, Loek Bos, Marijke Gémessy en Martin Koole, die ieder met verve hun eigen werk of dat van anderen toelichtten. Na afloop werd er aan de ronde tafels in de Sociëteit gezellig gegeten.

Op 14 februari was het de beurt aan prof. em. dr. Claudine Chavannes-Mazel met de lezing *De Groene Middeleeuwen. Over het gebruik van planten in het westen van de eerste tot de zestiende eeuw*. De aandacht ging vooral uit naar fraaie afbeeldingen met geneeskundige planten in handschriften uit de vroege middeleeuwen.

Op 10 april was het de beurt aan ir. Marcel Tielemans met zijn lezing *De drinkwatervoorziening door de eeuwen heen*. Hij liet zien, dat reeds vanaf de klassieke oudheid voor schoon water werd gezorgd. Maar pas in de 19de eeuw werd langzamerhand duidelijk hoe vuil water veroorzaker kon zijn van ziektes en hoe belangrijk daarom de schoon watervoorziening was. Daardoor ontstonden er in Nederland talloze private waterleidingbedrijven, die in de loop der tijd allemaal fuseerden tot de huidige vier grote waterbedrijven. Tielemans ging in op de huidige situatie in Nederland en sprak zijn zorg uit over de vaak dramatische drinkwateromstandigheden in de *the global south*.

Woensdag 8 mei sprak cardioloog dr. Meredith Ivy Sedney in haar lezing *Het vrouwenhart onder de loep, Verschillen tussen man en vrouw in op hart- en vaatziekten als de meest voorkomende doodsoorzaken in de wereld*. Ze ging - met heel veel mooi, en zelfs bewegend, illustratiemateriaal - in op verschillende hart- en vaatziekten en hoe die anders uitwerken bij mannen en bij vrouwen. Helaas voor de aanwezigen bleken we allen, alleen al door onze leeftijd, in de middelste

gevaarzone te verkeren. Maar dr. Sedney troostte ons dat wij door een gezonde leefwijze de kans op hart en vaatziekten wel wat kunnen verminderen.

Op woensdagmiddag 22 mei werden we door kunstenares Marijke Gémessy uitgenodigd voor een rondleiding op haar tentoonstelling *Alletachtig* in de Mesdagzaal van Pulchri Studio ter gelegenheid van haar 80ste verjaardag. Ze gaf inzicht in het productieproces van verschillende tentoongestelde werken. Zij liet ook zien hoe haar kleurige werken tegelijk haar zorg uitdragen over de behandeling van verschillende (bedreigde) diersoorten. Als afsluiting bracht Hans Steijger een mooi lied over Marijke ten gehore, waarvan het refrein door steeds meer Sphinxleden met enthousiasme werd meegezongen. Na afloop werd er met een behoorlijk aantal van de aanwezigen een maaltijd genoten in de sociëteit van Pulchri.

Woensdag 12 juni ontvingen we drs. Marco de Niet, divisie manager onderzoek- en onderwijsdiensten en plaatsvervangend directeur bij de Universitaire Bibliotheken Leiden. In zijn lezing *Wetenschappelijke Informatie in Internationale Context* ging hij in op de rol van een Universiteitsbibliotheek voor het huidige wetenschappelijke onderwijs met daarin de grote veranderingen, die hebben plaatsgevonden, sinds vele van ons van een dergelijke instelling gebruik hebben moeten maken. Gedrukte publicaties zijn ondergeschikt geraakt aan gedigitaliseerde versies, ook bij wetenschappelijke tijdschriften. Verder noemde hij de bijzondere collecties van de Leidse Universiteitsbibliotheek en de internationale - vaak online - samenwerking met vooral Indonesië en het nabije Oosten.

14 augustus was de jaarlijkse Zomersphinx bestaande een bezoek aan de Koninklijke Bibliotheek met een beperkt aantal leden en een ruim bezochte zomerborrel in de tuin bij Pulchri Studio.

11 september was het de beurt aan Paul Arlman, oud-voorzitter van het Nederlandse chapter van Transparency International. Onder de titel *Transparency International kampt met relatieve naamsonbekendheid. Is bestrijding van corruptie niet belangrijk of prominent genoeg?* ging hij in op een variëteit aan economisch, sociaal, politiek, moreel/ethisch en juridisch voorbeelden. Arlman besteedde veel aandacht aan de rol van klokkenluiders en de nieuwe EU-richtlijn en hekelde het gebrek aan politieke en media-aandacht voor corruptie in de Nederlandse samenleving. De score van Nederland op de jaarlijkse *Corruption Perceptions Index* (CPI) was dit jaar de laagste ooit (79).

Woensdag 9 oktober was de lezing *Naar een houdbaarder toekomst: internationaal overleg en de klimaat-rekenarij over de complexiteit van het onderwerp klimaatverandering* door prof. em. dr. Hans Opschoor. Hij benadrukte de rol van de regelmatig verschijnende duimendikke wetenschappelijke rapporten van het *IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change)* als basis voor beleidsmakers. Hij liet met behulp van verschillende scenario's zien welke gevolgen er waren en zouden zijn voor een steeds verder oplopende opwarming van de aarde. Hij eindigde met een opsomming van verschillende argumenten waarom zijns inziens er nog steeds getreuzeld wordt - of men zelfs afwijzend is - om de klimaat problematiek aan te pakken.

Woensdag 13 november luisterden we naar de lezing *De Oorlog in Ukraine 2014 – 2024, De doctrines, de middelen en de mensen op een vergelijkenderwijze in op de oorlogvoering van Oekraïne zowel als Rusland* door generaal-majoor b.d. dr. Jan Willem Brinkman. Hij verschaftte zijn publiek inzicht in oorlogsdoelen, wijze van oorlogsvoering, verschillende wapensystemen en mogelijke toekomstscenario's voor het conflict. Hij besprak de mogelijke invloed van de verkiezing

van Trump tot volgende president van de VS en noemde een groot aantal onzekerheden voor de ontwikkelingen in de naaste toekomst.

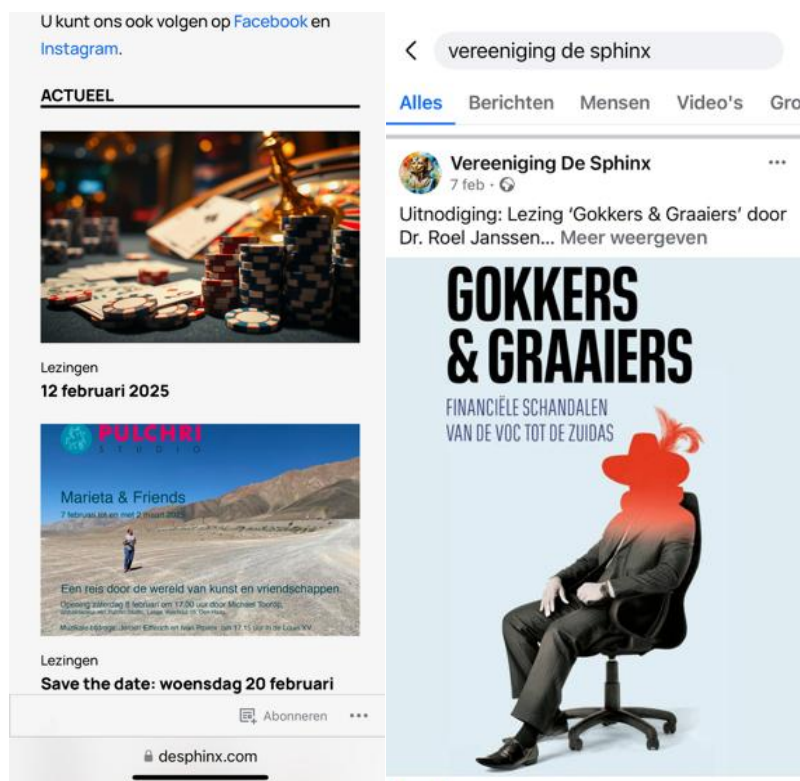

Woensdag 11 december was de jaarlijkse Wintersphinx. Dr. Marieke van Delft gaf eerst een korte lezing over het journaal van de Haagse glashandelaar en spiegelmaker Nicolaas Johannes Baake (1781-1816), waarin hij met name ontwikkelingen tijdens de laatste jaren van Napoleon, de zogenaamde Franse tijd, noteerde. In haar lezing behandelde Van Delft de ontwikkelingen in Den Haag in die periode aan de hand van de inhoud van het journaal en vertelde hoe ze op haar onderwerp was gekomen en wat een onderzoeker gaande het proces allemaal tegenkomt. Het journaal van Baake is een van de artikelen van het in eind 2024 gepubliceerde lustrumboek *Onrust in Den Haag*. Na de lezing waren er stampotjes, drank en geanimeerde gesprekken. Deze laatste bijeenkomst van 2024 kende een grote opkomst.

Website en sociale media

De oude Sphinx website verdween in 2023 en een nieuwe liet op zich wachten. Dit jaar besloot het bestuur de zichtbaarheid van De Sphinx op sociale media intensief te vergroten om zo nieuwe leden en bezoekers voor onze activiteiten aan te trekken. Dit betekende uitbreiding naar meer platformen en een hogere frequentie van berichten, die niet altijd direct over onze vereniging gingen, om zo een breder publiek te bereiken. Oud-Voorzitter Michael Toorop was bereid zich

hiervoor in te zetten. In de loop van het jaar kwam van zijn hand een prachtig en informatieve website in de lucht <https://desphinx.com/>. Deze website werd in 2024 door 1303 verschillende mensen bezocht, die samen 2770 pagina's bekeken. Van deze bezoekers kwam een kwart via zoekmachines, bijna 10% via Instagram, 7% via Facebook en 4,5% via de website van Pulchri Studio. Na de homepage was de pagina met de jaaragenda het populairst.

Al veel eerder had de Vereeniging De Sphinx haar eerste stappen op sociale media met posts op Facebook. Sindsdien verschenen er geregeld berichten, voornamelijk over de lezingen die door onze vereniging werden georganiseerd. De focus van de facebookpagina ligt op het informeren van onze leden en een aantal geïnteresseerden. Op 1 januari 2024 telde De Sphinx 111 trouwe volgers op Facebook. Gedurende het jaar steeg dit aantal naar 180, een toename van 52%. In totaal bezochten 1500 verschillende mensen (een stijging van 375%) onze Facebookpagina, en werden onze posts in 2024 12.100 keer bekeken. In de zomer van 2024 opende De Sphinx een account op Instagram en op 31 december zijn er 209 volgers. In de loop van dit jaar bezochten 1017 verschillende mensen de Sphinx Instagram-pagina, waar onze berichten 4812 keer werden bekeken. In september 2024 startte De Sphinx met een account op Threads, het Twitter-equivalent van Meta, waar ook Facebook en Instagram onderdeel van zijn. Op Threads hadden we op 31 december 35 volgers. De Sphinx heeft er bewust voor gekozen om geen account te openen op Twitter, het huidige X.

Ledenbestand

Het ledenaantal van Vereeniging de Sphinx is dit 158ste verenigingsjaar is min of meer gelijk gebleven met 75 leden, en er tekende zich dit jaar een lichte groei in het aantal leden af.

Varia

Een hapje eten aan de grote tafel bij Pulchri is een leuke extra bijeenkomst om nader kennis te maken met leden en vaak ook de sprekers. In 2025 is er een nieuwe Pulchri cateraar Karsten&Kuiper.

Bestuursvergaderingen

In 2023 heeft het bestuur vergaderd op 12 februari, 4 maart, 15 april, 27 mei, 30 mei, 8 juli, 19 augustus, 8 november en 11 december. De bijeenkomsten vonden doorgaans plaats in huis bij Jan en Joke van der Leeuw.

